

Nr 22.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om befrielse i visst fall från påföljd jämlikt § 41 mom. 1 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443); given Stockholms slott den 19 januari 1940.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om befrielse i visst fall från påföljd jämlikt § 41 mom. 1 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443).

G U S T A F.

Per Edvin Sköld.

Förslag
till
Förordning
om befrielse i visst fall från påföljd jämlikt § 41 mom. 1
värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443).

Härigenom förordnas, att vad i § 41 mom. 1 värnpliktslagen den 30 juni 1936 stadgas om påföljd för värnpliktig, som utan laga förfall uraktlåter att fullgöra i § 32 samma lag omförmäld mönstring, icke skall äga tillämpning med avseende å mönstring, som bort fullgöras år 1939; skolande i följd härav vad i § 45 mom. 1 värnpliktslagen stadgas om upprättande av förteckningar över försummelser mot lagbuden i § 32 mom. 2 eller 3 samma lag icke gälla i fråga om sådana försummelser, som ägt rum nämnda år.

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

---

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 19 januari 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld:

Enligt § 32 värnpliktslagen skall mönstring varje år hållas med inskrivna värnpliktiga, med undantag av bland andra sådana, som under årets lopp varit i tjänstgöring såsom värnpliktiga. Mönstringen hålles inom varje rullföringsområde, dock att mönstring med värnpliktiga, som äro inskrivna å sjömanshus och tillhöra marinen eller flygvapnet, äger rum vid sjömanshus.

Över värnpliktiga, vilka underlåtit att fullgöra vad dem åligger enligt nyssnämnda § 32, skola jämlikt § 45 värnpliktslagen förteckningar länsvis uppgöras och till Konungens befallningshavande insändas. Skyldighet härutinnan åligger vad angår andra värnpliktiga än dem, som äro inskrivna å sjömanshus och tillhöra marinen eller flygvapnet, den befälhavare som förrättat mönstringen. Beträffande omförmälda å sjömanshus inskrivna skola förteckningar upprättas av sjömanshusombudsman, vilken översänder dem till sjörullföringsbefälhavaren, som, efter att hava granskat och påtecknat desamma, insänder dem till Konungens befallningshavande. I § 131 inskrivningsförordningen stadgas ytterligare, att nyss omförmälda förteckningar skola upprättas sedan mönstringen för året avslutats och insändas, av rullföringsbefälhavare före den 1 februari och av sjömanshusombudsman före den 15 januari, varefter de av sjömanshusombudsman översända förteckningarna av sjörullföringsbefälhavaren skola insändas före den 1 februari.

Värnpliktig som utan laga förfall uraktlåtit att fullgöra honom åliggande mönstring skall enligt § 41 mom. 1 värnpliktslagen för varje gång böta fem kronor. Sålunda inflytande böter skola jämlikt § 46 mom. 1 samma lag redovisas under särskild titel i kronans räkenskaper och ingå till den till förmån för bevaringsmanskapet bildade invalid- och pensionsfonden.

I skrivelse till Konungen den 7 december 1939 har *chefen för armén* anført, bland annat: Då värnpliktig inkallades till tjänstgöring, ålæge det rullföringsbefälhavare att till befälhavaren för vederbörligt truppförband översända avlämningshandlingar, däribland dubblettkort, rörande den värnpliktige. Efter uttryckningen skulle avlämningshandlingarna återsändas till rullföringsbefälhavaren, därvid dubblettkortet skulle vara försett med anteckning om den tjänstgöring, som fullgjorts. Rullföringsbefälhavaren kunde efter

mottagandet av avlämningshandlingarna avgöra, huruvida den inkallade varit i tjänstgöring eller icke, och följaktligen jämväl, huruvida mönstrings-skyldighet förelegat eller ej. Tidpunkten för de värnpliktigas utryckning vore under vanliga förhållanden så förlagd, att avlämningshandlingarna komme rullföringsbefälhavaren tillhanda i god tid före mönstringsförrätt-ningens avslutande. De inkallelser, som under sistlidna höst ägt rum jäm-lik § 28 och 36 värnpliktslagen, hade emellertid medfört rubbningar i nämnda hänseende. Sålunda vore vissa av ifrågavarande värnpliktiga allt-jämt i tjänstgöring eller hempermitterade, och avlämningshandlingarna be-träffande dessa låge i förvar hos vederbörande förband. Beträffande ett flertal andra värnpliktiga, vilkas tjänstgöring avslutats, hade emellertid av-lämningshandlingar icke heller varit tillgängliga och kunde icke i full ut-sträckning väntas bliva tillgängliga den närmaste tiden. Härtill komme, att anteckningarna om fullgjord tjänstgöring i stor utsträckning verkstälts av icke förfaren personal och därför måhända icke vore helt tillförlitliga. Med hänsyn till det anförda syntes det icke kunna helt undvikas, att bötespåfö-ringarna för år 1939 bleve felaktiga, varav irritation komme att bliva följden. Då mönstringen för år 1939 redan avslutats och påföljden ifråga således redan haft sin betydelse för mönstringsplikts fullgörande, syntes över-vägande skäl tala för att bötesförteckningar för år 1939 icke upprättades och insändes. På grund av det anförda hemställde chefen för armén *dels* att Kungl. Maj:t måtte ingå till riksdagen med förslag, att bötespåföring för försummad mönstring år 1939 icke skulle äga rum, *dels ock* att i av-vaktan på riksdagens beslut föreskrift måtte meddelas, att med upprättandet av bötesförteckningar för försummad mönstring år 1939 tills vidare måtte anstå.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av *chefen för försvarsstaben, arméför-valtningens civila departement* samt *statskontoret*, vilka samtliga förklarar sig icke hava något att erinra mot bifall till den gjorda framställningen.

*Departements-
chefen.*

Av vad chefen för armén i ärendet anført lærer framgå, att utkrävandet av den i värnpliktslagen stadgade bötespåföljden för underlåten mönstring år 1939 med hänsyn till de särskilda förhållanden i fråga om värnplikts-inkallelser, som rått under hösten 1939, skulle vara förenat med avsevärda olägenheter. Jag finner mig därför böra lämna chefens för armén förslag om eftergift av bötespåföring för under år 1939 underlåten mönstring min anslutning. Bestämmelserna härom torde böra införas i en särskild för-ordning, som förelägges riksdagen till antagande. I anslutning härtill vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1939 förord-nat, att, i avvaktan på slutligt beslut i ärendet, med upprättande och in-sändande till vederbörlig myndighet jämlikt § 131 inskrivningsförordningen av förteckningar över värnpliktiga, som ej fullgjort mönstrings-skyldighet, finge i fråga om mönstring, som skolat fullgöras år 1939, tillsvidare anstå.

Såsom nyss nämnts ingå erlagda bötesbelopp för underlåten mönstring till beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond, vars behållna inkomst

användes för bestridande av kostnaderna för ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. I den mån denna inkomst icke förslår, utgå sagda kostnader från det under elfte (för nästa budgetår tolfte) huvudtiteln upptagna förslagsanslaget för ändamålet. Genom det ifrågasatta inställandet av bötespåföringen för år 1939 beräknas fondens inkomster komma att minskas med cirka 100,000 kronor, av vilket belopp hälften beräknas falla å vartdera av budgetåren 1939/40 och 1940/41. En följd härav blir, att det nämnda anslaget för dessa budgetår kommer att i motsvarande mån belastas utöver vad som tidigare beräknats. Emellertid synes anledning icke föreligga att på grund därav vidtaga någon uppräknings av det i årets statsverksproposition för ändamålet upptagna anslaget å 1,350,000 kronor.

Efter att hava redogjort för ett i enlighet med vad i det föregående anförts inom försvarsdepartementet upprättat förslag till *förordning om befrielse i visst fall från påföljd jämlikt § 41 mom. 1 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443)* av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, hemställer departementschefen, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

G. F. Holmer.
